

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

166. An Novitius recedens à Religione reincidat in censuras ac irregularitates, à quibus in Religione absolutus fuit. Ex p. 3. tr. 2. resol. 44.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

Regular. verb. Nouitij annus, numero 53, vbi sic ait. Nouitius directè, ac propriè solum gaudet priuilegio Canonis, alio vero priuilegio non gaudet, que conceduntur Professis, nisi exprimat de Nouitiis. Ita ille.

2. Sed contrariam sententiam sustinendam esse puto, quam tuetur Suarez de Relig. tom. 3. lib. 5. c. 16. numero 17. Sanchez in summ. tom. 1. lib. 4. cap. 39. numero 13. & tom. 2. lib. 6. cap. 10. in fine. Riccius in praxi tom. 4. resol. 240. numero 2. Azorius tom. 1. lib. 12. cap. 2. quest. 10. Henriquez lib. 7. cap. 22. numero 7. Sayrus de cens. lib. 7. cap. 13. numero 6. quia licet Nouitius non sit verè, & in effectu Religiosus, in fauorabilibus tamen habetur tanquam Religiosus, & Professus, & largo modo Nouitius dicitur Religiosus, & Monachus, vt bene notat Rebuffus in praxi benef. tit. de dispensat. cum Regular. numero 23. qui testatur Cancellariam Apostolicam vocare Nouitium Monachum; quæ omnia magis corroborantur ex priuilegio speciali concessio Generali Societatis Iesv, cuius vigore omnia Societatis priuilegia Nouitij communicare valent, vt patet in compend. priuileg. dicte Societatis, tit. Communicatio, n. 5. vnde nostra Religio, & alia ratione communicationis hoc priuilegio gaudebunt.

RESOL. CLXV.

An Nouitius, cum redit ad seculum, teneatur ad expensas, quas in eum alendo Monasterium fecit, quia in Monasterio mulierum consuetudo est vniuersalis? Ex p. 3. tr. 2. Ref. 16.

§. 1. Affirmatiuam sententiam posse aliquem sustinere, docet Peregrinus in comment. ad nostras constitut. part. 2. cap. 1. lit. G, §. 10. Quia Concilium Trident. sess. 16. de Regul. cap. 15. habet, quod discedente Nouitio à Religione ante Professionem, si aliquid acceperunt Religiosi ex bonis Nouitij, parentibus dicte Nouitij tenentur restituere, (nota) excepto victu, & vestitu Nouitij. Non enim hoc dixit Concilium, nisi dicte Nouitij tenerentur. Deinde in Monasteriis mulierum consuetudo est vniuersalis, vt Nouitiae alantur à parentibus, vel curatoribus. Ergo cum Concilium Tridentinum loquatur de Nouitiis, tam fœminis, quam masculis, sequitur idem obseruandum esse in viri que. Ita Peregrinus.

2. Sed hæc opinio est contra communem Doctorum sententiam, quam tuentur tredecim Doctores, quos citat, & sequitur Sanchez in summ. tom. 2. libro 6. cap. 10. numero 4. quibus adde Ioannem Suarez in Enchiridio casuum conscientie lib. 3. verb. Religio, Paragrapho Nouitius egressus. Faustum in Theaur. Relig. libro 5. questione 191. Villalobos, & Suarez vbi infrà.

3. Dico igitur Nouitios ex Religione egredientes nullatenus teneri ad expensas, quia cum liberè possint redire ad seculum, si ad expensas tenerentur, possent ex hoc aliquando teneri; ergo, &c. Deinde redditus, aut elemosynæ Monasterij, non tantum sunt ad alendos Professos, sed etiam Nouitios. Et tandem is, qui ingreditur Religionem, statim se offert seruitio, & vtilitati Religionis, & de facto illi deseruit. ideo debitum est, vt eius bonis alatur.

Restat modo respondere ad argumenta Peregrini, & ideo.

4. Ad primum dico, quod si is, qui ingreditur Religionem, in sustentationem suam, pro tempore Nouitatus aliquid Religioni donet, non tenetur postea Religionem illi egredienti restituere, nisi eam Tom. VII.

partem, quam non consumpsit pro rata temporis. Et hoc secundum Suarez de Relig. tom. 3. lib. 5. c. 11. n. 5. & alios, determinat Concilium à Peregrino adductum; vnde non loquitur in terminis casus nostri, vbi nulla donatio, vel obligatio Nouitij, aut parentum intercedit.

5. Ad secundum respondeo; ex consuetudine vniuersali omnium Religionum ita fuisse interpretatum Concilium Tridentinum, vt in ipso comprehendantur solum Nouitiae fœminæ, & ideo Villalobos in summ. tom. 2. tractat. 35. d. 11. n. 16. numero 6. sic asserit. El nouicio que se sale de la Religion, no esta obligado à pagar los alimentos del nouicio. La razon es, porque si el monasterio le alimienta, tambien el lo seruió, y no obsta si à caso es vno malo, que esso es accidental, y assi esta en costumbre, que no son los nouicios, como las nouicias quanto à esto. Ita ille, Suarez, & alij communiter.

6. Illud verò quod addit Peregrinus, quod Magistri Nouitiorum bene experti sunt, Nouitios non seruire Monasterio, cum sint expertes rerum pertinentium ad Religionem, sed potius Monasterium seruire Nouitio, hoc inquam mihi non placet, sicut neque placuit supradictis Doctoribus, qui Religiosi fuerunt, & tamen dixerunt Nouitios seruire Monasteriis, & mereri alimenta pro dicto seruitio. Et ego puto, quod quilibet Nouitius, licet stolidus ordinariè loquendo, pro seruitiis Monasterio exhibitis, victum, & vestitum meretur; maxime in nostra Religione, vbi tam parè induimur, & comedimus. Igitur absolute nostram sententiam tenendam esse existimo, & ita his diebus in facti contingentia consilij, nec aliter tenendum est.

RESOL. CLXVI.

An Nouitius recedens à Religione reincidat in censuras, ac irregularitates, à quibus in Religione absolutus fuit? Ex p. 3. tr. 2. Ref. 44.

§. 1. Affirmatiuè respondet Peregrinus in compend. nostrorum priuileg. part. 1. tit. absolutio, §. 1. in scholio. Sorbus in compend. priuileg. tit. Nouitius, §. de Nouitiorum absolute. ver. deinde, & Rodriguez in qq. Regular. tom. 1. quest. 24. articulo 15. asserentes Nouitios vi aliquorum priuilegiorum absolutos, redeunt ad seculum in censuras, & irregularitates reincidere, ex eo quod hæc concessionis videntur conditionem includere, si in Religione perseverauerint, iuxta Syluestrum ver. Absolutio, §. n. 9.

2. Verum mihi contraria sententia placet, si dicte Nouitij à præfatis nexibus fuerunt absoluti vigore priuilegiorum, quæ adducit ipse Rodriguez q. 20. art. 21. vel vigore cuiusdam priuilegij Clem. I V. & aliorum priuilegiorum, quæ adducit Bartholomæus de Vecchis in praxi Nouitiorum, di. p. 9. dub. 25. n. 3. vbi nostram sententiam tenet, & validissimis rationibus firmat. Vide etiam Bonacinam de leg. disput. 4. quest. 2. punct. 7. §. 4. numero 28. Suarez de Relig. tom. 4. tract. 8. lib. 2. cap. 24. numero 6. & alios. Ratio est, quia absolutio purè & simpliciter data non est explicanda, datam fuisse ad reincidentiam, vt notat Suarez in 3. p. tom. 5. disp. 7. sect. 5. num. 35. nisi in casibus à iure expressis, vt habetur in cap. eos qui, de sent. excomm. in 6. vel nisi facultas absoluendi ita expressè concessa sit. Cum ergo in priuilegiis relatis eidem Nouitiis nominatim concessis non exprimat hæc reincidentia; ergo, &c. Et confirmatur, nam vt ego alibi firmavi, absolutus tempore Iubilæi à casibus referuatis, &c. habens animum lucrandi verè

Sup. hoc in to. 5. tr. 2. R. 79. §. Sed negatiuam, à lit. 3.

Alibi in to. 4. tr. 4. R. 61.

§. 2. & in R. Iublaum, si postea illud non lucretur, non reincident tamen in censuras, & liber remanet à reſeruatione; ergo idem dicendum erit de Nouitiis vi priuilegiorum absolutis, cum eadem militet ratio.

RESOL. CLXVII.

An Nouitijs possit condere testamentum, seruatis tantum solemnitatibus iuris Ecclesiastici, non autem Civilis? & quid de Clericis?

Et notatur, quod heres alicuius Nouitij, vel Clerici ex testamento confecto ab ipso sine forma Iuris Civilis potest in conscientia hereditatem adire, & possidere.

Etiamsque aduertitur Nouitium Societatis IESV, etiam si possit validè condere testamentum, peccare tamen venialiter, si hoc faceret absque licentia Superioris.

Et queritur, An Patres Societatis IESV, qui post annum Nouitiatuſ emittunt tria vota substantialia, possint validè testari absque licentia Superioris?

Et quid est agendum, si talis Religiosus licentiam non petierit, sed factò testamento mortuus est, possit-ne Superior testamentum sine sua licentia factum rescindere?

Et docetur Collegia, & domos professus Societatis IESV, posse heredes institui sine ab aliquo suo Religioso, siue ab extraneo, & professus Societatis IESV, tantum esse incapaces successioneſ ab intestato.

Et notatur de usufructu testamentaria fieri posse à Nouitiis, non obstante Concilio Tridentino, sess. 25. c. 16. de reformat. Ex part. 9. tract. 9. & Milc. 4. Resol. 16.

Sup. hoc in R. 1. not. seq. & in cod. §. 1. **A**ffirmatiuè respondent Praepositus, Anchranus, Suarez, Tapia, Molina, & Azorius apud Sanchez lib. 7. in Decal. cap. 3. numero 19. ea diſcreti ratione, quod Nouitij inter personas Ecclesiasticas computantur, gaudèntque priuilegio fori instar Ecclesiasticarum, & quod militi militiæ celestis non debet denegari, quod conceditur militi militiæ armatæ, iuxta Glossam. l. miles. v. facere. ff. de re iudic. nimirum vt possit facere testamentum absque forma solemnii iuris civilis. Et hanc opinionem esse probabilem putat Vvadingus, tract. de contr. disput. 4. dub. 5. §. 1. numero 2. & Pellizarius in Man. Regular. tom. 1. tractat. 2. cap. 7. quest. 13. Sed ipsi merito negatiuè sententiæ tanquam probabiliori adherent, & docet etiam Castrus Palauſ tom. 3. disp. 1. punct. 14. num. 2. Quod probatur: nam licet probabiliter asseruerint Ferdinandus Vasquius, lib. 3. de creat. success. §. 22. num. 37. cum sequentibus. Suarez contra Regem Angliæ lib. 4. capite 16. & alij Clericos in testamentis non teneri seruare formam à iure civili statutam. Tamen magis probabiliter contrarium docuit Sanchez in Summ. tom. 2. lib. 7. c. 3. n. 20. Molina disp. 133. Vasquez in p. 2. disp. 167. Salas de legibus. disp. 14. sect. 8. cum aliis ex fundamento passim à Theologis recepto in materia de Legibus, quòd Clerici teneantur legibus Principum secularium, quando sunt generales pro tota communitate, & non disponunt directè de clericis, aut rebus eorum, nec aliquid continent, aut sacris Canonibus, aut statui Clericorum repugnans, vt satis declaratur cap. 1. de noui operis nunciacione, & innuitur in cap. Innotuit, de arbitris: atqui leges irritantes Testamentaria sine certa solemnitate sunt istius generis: ergo iis tenentur Clerici.

2. Dices primò: Personæ supradictæ sunt à seculari potestate exemptæ: ergo non possunt eius legibus obligari: hoc est argumentum Vasquij. Res-

pondetur negando consequentiam; quia etiam si sint exemptæ; propter conformitatem tamen cum cæteris Reipublicæ in qua viuunt, membris, voluit Ecclesia eos obligari legibus totius Communitatis, quando concurrunt quæ in probatione alsumpsimus.

3. Dices secundò Ecclesia in cap. Cùm esses de testamento. reduxit eos ad solemnitates iuris gentium. Respondetur, Capitulum cum esses, ex communi sententia, & praxi tantum habere locum in terris temporali Pontificis iurisdictioni subiectis; extra verò illas, nec Laicos, nec Clericos, nisi specialia Regnorum statuta, aut consuetudines legem civilem abrogauerint, dispositioni illi esse posse conformate. Et fortè, cum Suarez, existimauerit dispositionem istius capituli esse pro omnibus Clericis, vt multi sentiunt, consequenter negauit testamentaria Clericorum cum sola solemnitate istius capituli facta censi debere irrita: in materia verò de legibus aliam, & communiorem secutus sententiam, dicit Clericorum testamentaria (ad causas scilicet profanas; ad pias enim aliter iudicandum) sine solemnitate iuris civilis esse irrita.

4. His tamen non obstantibus nota, quod heres alicuius Nouitij, vel Clerici, ex testamento confecto ab ipsis sine forma iuris civilis, potest in conscientia hereditatem adire, & possidere statim probabilitate opinionis asserentis, vt supra vltimè est, Nouitios, & Clericos posse testari absque solemnitate requisita à iure civili, licet ego, vt dixi, contrarium teneam.

5. Notat verò Castrus Palauſ tom. 3. disput. 1. punct. 14. numero 15. Nouitium Societatis IESV, etiam si possit validè condere testamentum; peccare tamen venialiter si hoc faceret absque licentia Superioris.

6. Sed hic obiter oritur difficultas, an Patres Societatis IESV, qui post annum Nouitiatuſ emittunt tria substantialia vota, possint validè testari absque licentia Superioris? tale testamentum esse inualidum putat Molina disp. 139. Lessius lib. 2. cap. 4. dub. 5. Sed Suarez tom. 4. lib. 4. cap. 6. Sanchez, & Azorius, quos citat, & sequitur Vvadingus, vbi supra, §. 2. contrarium tenent: docent enim validè eos testari, sine licentia Superioris. Et ratio est, quia qui validè de suis rebus disponit inter viuos, validè quoque disponit in morte, nisi specialiter à iure recedatur inhabilis ad testandum; atqui nullum ius peculiariter reddit Scholasticos Societatis inhabiles ad disponendum per testamentum, magis quam inter viuos.

7. Dubitari autem potest, an illicitè testentur? Respondetur: Si testamentum condant cum animo Superiori illud subdendi, vt ipse, si velit approbet aut reiciat, nec velint effectum fortiti, nulli ex consensu Superioris, non videntur peccare: quia sicut possunt Superiori tradere quancumque aliam suæ voluntatis declarationem inter viuos, vt approbet, vel improbet, ita & possunt voluntatem dispositionis post mortem. Verum si facerent testamentum sine animo subiiciendi Superiori, sed absolute exequenda sine licentia; præcudubio peccarent contra promissionem, & etiam votum paupertatis, volendo exercere actum dominij, qualis est testamenti confectio independentè à voluntate Superioris.

8. At quid dicendum si talis Religiosus ex Societate licentiam non petierit, sed factò testamento mortuus sit, possit-ne Superior testamentum sine sua licentia factum rescindere? Suarez tom. quarto, de Religion. libro quarto, de Institut. Societatis IESV, capite 6. docet omnino id posse idènticè existimat de omnibus dispositionibus, etiam